

der blev foretaget en Grundlovsforandring, hvad der kunde komme ud af Sagen, saa havde vi det altsaa faktisk gaagende saaledes, at det kunde bero paa det høie Landssting eller paa Regjeringen, om et nypalget og anerkjendt Medlem kunde faae Stemmeret eller ikke. Det ærede Medlem for Kjerteminde (N. Andersen) sagde under Forhandlingerne sidst, at det ikke gjorde Noget, naar man holdt det saa stramt. Naturligvis vide vi meget vel, at man kunde holde det saaledes, som det ærede Medlem sagde, de kunde alle hylle, de kunde gaa under Naget som Ingenting, med den allerførste Leilighed. Derimod kunde det maasse være meget alvorligt for mange Kristne af mange Grunde, fordi de, naar de have den Betragtning, at man ikke skal lege med Ilden, da af Ordene: „I skulle aldeles ikke sværge“, vilde udlede Betænkneligheder ved at sværge. Det er imidlertid sikkert, at den Eidsformular, det Nag, som Alle skulde gaa under efter hans Betragtning, ikke i fjerneste Maade var til Hindrer for religiøs Hylteri, og jo flere Hyltere de Vedkommende ere, des lettere kunne de gaa under det, men der kan ganske vist være Tilfælde, hvor det kunde være til Hindrer for dem, der frimodig og aabent bekjende det religiøse Standpunkt, de inbtage, og hvis Standpunkt kan være saa afvigende fra det folketirselige Standpunkt, at de ikke finde sig tilfredsstillende eller kunne finde sig tilfredsstillende med Formularen. For dem kan det være en Hindring. Men den Slags Folk, der i den Henseende have taget Standpunkt paa en Maade imod den religiøse Opinion, findes ogsaa i mange Tilfælde at være Folk, der tage Standpunkt imod Opinionsen i andre Retninger, og det kan meget godt hændes, at man netop kan træffe saadanne, der ere vel stiftede til at være Gjenstand for Valgbrøderier med Hensyn til Afventningen af en ny Form for Edens Afslæggelse, naar det skal bero paa flere Faktorens Velvilje, om denne Formular fremkommer, og det især, naar den politiske Bølgegang maasse efter et Valg gaar høit, og ikke Sindsvoren og Utrødbigheden for Religionen er stærk nok til at holde det Andet ud. Jeg vil derfor sige, at det for vor Virksomhed her i Rigsdagen er vigtigt at tage fat paa Ordningen af denne Sag, som vi have forhandlet, medens vi endnu have Tid og Tid dertil, og medens der ikke foreligger Tilfælde, der gjøre det presserende at faae Formularen forandret. Paa denne Maade vil det lettest kunne gaa, og saa ere vi ude over disse Vanfælgeligheder senere, og jeg skulde mene, at alle Grundlovens Venner ville være glade ved at være ude over Vanfælgelighederne, og jeg skulde mene, at især alle Venner af den aabenbarede Religion vilde være overordentlig glade derved. Ogsaa i en anden Henseende skal jeg nævne det som ønskeligt, at dette Forhold ændres nu. Det er, naar jeg ser hen til Bevægelsen ude i Landet. Jeg tror, at vi imødefomme en god og sund Opfattelse

hos Folk fra de forskjelligste Sider, religiøse og ikke i positiv Forstand religiøse, naar vi ordne denne Sag paa en saadan Vis eller væsentlig paa samme Maade, som her er foreslaaet. Jeg tror, at Befolkningen venter noget Saadant af os. Jeg tror ikke, at de Betragtninger, der have været anstillede, lige siden man begyndte Valgbevægelsen paa Langeland, have været til Opbyggelse for nogen alvorlig Mand uden Hensyn til hans religiøse Standpunkt. Der er to Hensyn, hvorfor man kunde ønske denne Sag ordnet, og saa er der et tredje, nemlig specielt for Forhandlingen her i Salen. Der er under den tidligere Forhandling, som ialtsald har givet Stødet til, at dette Lovforslag er kommet frem, med megen høitidelig Indignation fremhævet f. Ex. fra det ærede Medlem for Nøen (Vossen) den Forargelse, som vi Andre og Befolkningen, det hele store Folk, maatte føle over, at et Medlem underkrev den Eidsformular, der var ham forelagt anden Dagen efter af Thingets Formand. Jeg sølte mig ikke opbygget ved den Bending, som dengang blev givet Diskussionen. Man skal ved et saadant Forhold, tror jeg, nøie mærke sig Forskjellen mellem at give og tage Forargelse og altsaa ogsaa nøie pointere det Spørgsmaal: Fra hvem kommer Forargelsen? Naar man taler om Forargelse i Anledning af et saadant Tilfælde, som kan komme til at foreligge igjen, vil jeg sige med en Forfatter eller med et Udtryk, som jeg har set fremfat, at Forholdet er i Virkeligheden det samme, som bestaar lige overfor en Komponist eller Forfatter eller, hvis man vil, en Theaterdirektør, hvis man vil kalde det en Farce, der spilles, at vedkommende Medlem kun er Medspillende. Men hvem er det, der giver mest Forargelse, hvis Stykket ikke er fornøieligt at se paa, enten Forfatteren og Theaterdirektøren i Forening eller en af de Medspillende? Jeg tror, at naar Folkethinget har ladet denne Sag rolig staa indtil nu og saa har stillet sig paa den Maade, som det har gjort, da er det, hvis der skal tales om Forargelse her, Thinget, der siden 1849 har givet Forargelse. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det enkelte Tilfælde og ikke komme nærmere ind paa Grundene for og imod, der bevægede det ærede Medlem til at aflægge Eiden efter denne Formular, eller den Forklaring, som han har givet. Men ved at høre denne Forklaring, sagde jeg til mig selv, at en Anden giver en anden Forklaring, men at jeg vilde ønske, at ingen af de mange hundrede Underskrifter efter den samme Formular i 31 Aar er afgiven efter mindre Overveelse og mindre vel forstaaet end den. Men man dog ikke ved at gaa ud fra, at Befolkningen hviler paa et kristeligt Grundlag i Kraft af Folketællingslister og deslige, stiller sig paa den gamle Struossbetragtning, at naar man stikker Hovedet mellem Bingerne, kan Ingen se En? Jeg tror, at vi derved komme i den Fristelse at lade,